

Högläsning i förskolan

En studie av hur pedagogers arbete med högläsning påverkar hur stunden för högläsning utformar sig

---

Read-Alouds in Preschool

A study of teachers implementation of read-alouds and how it affects the read-aloud experience

---

Johanna Bergfeldt

Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap

Examensarbete i förskolläraryrket

---

15 hp

Handledare: Anette Forsberg

Examinator: Getahun Yacob Abraham

2018-06-29

Abstract

The purpose of this study is to examine teachers implementation of read-alouds in preschool and how it affects the read-aloud experience. In order to examine this, I have based this study on a framing of questions that are being answered by a combined method out of observations of the read-aloud experiences and interviews with teachers about read-aloud implementation at their work place. Results from the observations and interviews have together been analyzed to perceive the teachers implementation of read-alouds in preschool and how it affects the experience.

Previous research emphasizes that teachers should be well-read about the implementation of read-alouds and how it should look like in order to be a rewarding experience for children. The results of the study show that teachers work with read-alouds has a significant impact on how this moment is shaped. Knowledge and commitment are important aspects for a rewarding read-aloud experience, as this is crucial in order to capture the children's attention and interest.

Keywords

Read-aloud, Preschool, Teachers Experiences, Teachers Implementation, Children's Development

Sammanfattning

Syftet med denna studie är att undersöka hur pedagogers arbete med högläsning i förskolan påverkar hur stunden för högläsning utformar sig. För att närmare undersöka detta har jag formulerat några frågeställningar som besvaras genom kombinerad metod av observation av högläsningstunder samt intervjuer med pedagoger om deras arbetssätt med högläsning. Resultat från både observationer och intervjuer har tillsammans analyserats för att se hur pedagogers arbete med högläsning i förskolan påverkar stunden för högläsning.

Tidigare forskning lyfter att pedagoger bör vara pålästa kring hur arbetet med högläsning ska gå till för att det ska vara givande för barnen. Undersökningens resultat visade att pedagogers arbete med högläsning har stor betydelse för hur denna stund utformar sig. Kunskap och engagemang är viktiga aspekter för att det ska bli en givande högläsning då detta är avgörande för att kunna fånga barnens uppmärksamhet och intresse.

Nyckelord

Högläsning, förskola, pedagogers upplevelse, pedagogers arbete, barns utveckling

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Syfte.....	1
1.2 Frågeställningar.....	2
2. Forskning och litteraturgenomgång.....	3
2.1 Högläsningens inverkan på barns utveckling och lärande.....	3
2.1.1 Språkutveckling.....	3
2.1.2 Empati, självkänsla och social utveckling.....	4
2.2 Högläsning och flerspråkighet.....	4
2.3 Högläsning som pedagogisk uppgift.....	5
2.4 Pålästa pedagoger.....	6
3. Metodologisk ansats och val av metod.....	8
3.1 Val av metod.....	8
3.2 Urval.....	8
3.2.1 Urval av informanter.....	8
3.2.2 Presentation av informanter.....	9
3.3 Genomförande.....	9
3.3.1 Förberedelser.....	9
3.3.2 Observation.....	10
3.3.3 Intervju.....	10
3.4 Etiska ställningstaganden.....	11
3.4.1 Individskyddskravet.....	11
3.4.2 Etiska ställningstaganden angående observation och intervju.....	11
3.5 Validitet och reliabilitet.....	11
4. Resultat och analys.....	13
4.1 Syftet med högläsning.....	13
4.2 Pedagogers arbete med högläsning.....	13
4.2.1 Arbetssätt.....	13
4.2.2 Barnens delaktighet.....	14
4.3 Pedagoger och högläsningstunden.....	15
4.3.1 Känslan för högläsning.....	15
4.3.2 Tid och rum för högläsning.....	15
4.3.3 Vad som händer under högläsningen.....	16
4.4 Analys.....	17
4.4.1 Syftet med högläsning i förskolan.....	17
4.4.2 Pedagogers och barns upplevelse av högläsning.....	17
4.4.3 Pedagogernas arbete med högläsning och hur det påverkar högläsningstunden	18
5. Diskussion.....	21

5.1 Diskussion utifrån tidigare forskning och litteratur.....	21
5.2 Studiens slutsatser och förslag på vidare forskning.....	22
Referenser.....	24
Hemsidor.....	25
Bilagor.....	26
Bilaga 1.....	26
Bilaga 2.....	27
Bilaga 3	28

1. Inledning

I samhället använder vi oss av språk i nästan allt vi gör, både genom att tala, lyssna, läsa och skriva. Sverige blir ett allt mer mångkulturellt land där människor kommer från många länder och pratar flera olika språk. Det är i allmänhet det svenska språket som används och undervisningen i förskola och skola är inget undantag. Alla barn har olika livssituationer vilket gör att det i hemmen inte alltid är en självklarhet att det finns böcker eller att någon läser med barnen. Därför går det inte heller att ta för givet att barn utvecklar det språk som de behöver för att kunna lära och utvecklas då de väl börjar skolan. Genom att det redan i förskolan börjar arbetas med att stimulera och stötta barnen i deras språkutveckling hjälper det dem att kunna lägga grunden för det livslånga lärandet, både inför skolan men också inför livet.

Högläsning menar Edwards (2008, s.20) är bland de viktigaste stunderna på dagen, dock visar Läsrörelsen (2012) i en undersökning som gjordes år 2012 att högläsningen minskar och att endast 35 % av föräldrar med barn mellan 0-9 år läser för sina barn dagligen. Att arbeta med högläsning i förskolan är ett sätt att fånga upp de barn som inte får med sig detta hemifrån. Då det arbetas med språk i förskolan är högläsning en väldigt gynnsam aktivitet som går att variera på mängder av olika sätt för att stimulera barns språkutveckling. Det blir även ett sätt för barn som har svenska som andraspråk att utvecklas inom svenska. Efter att ha varit ute på olika förskolor är dock min erfarenhet att högläsning sker allt mer sällan. När det sker upplever pedagogerna ofta högläsningstunden som röriga, då barnen inte vill sitta stilla och lyssna, vilket blir ett störningsmoment för de barn som är intresserade. Pedagogerna blir stressade och för att slippa att det ska uppstå sådana röriga stunder låter de barnen titta på TV istället. Detta är något jag är intresserad av att undersöka närmare då jag är nyfiken på orsakerna till varför det blir rörigt, samt vilken inverkan pedagogers kunskap respektive arbetssätt har på högläsning i förskolan.

1.1 Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka hur pedagogers arbete med högläsning i förskolan påverkar hur stunden för högläsning utformar sig. Intresset att undersöka detta grundar sig i min erfarenhet av hur högläsning i förskolan ser ut. För att uppnå syftet har jag valt att utgå ifrån ett undersökande perspektiv där jag har studiens frågeställningar som utgångspunkt.

1.2 Frågeställningar

För att besvara syftet med studien har jag valt att utgå från dessa frågeställningar.

- Hur upplever pedagogerna högläsningen?
- Hur arbetar pedagogerna med och inför högläsning?
- Vad händer under högläsningen?
- Varför har de högläsning?

2. Forskning och litteraturgenomgång

I detta avsnitt kommer jag att presentera vad som framkommit i litteraturen om högläsning för barn samt tidigare forskning inom ämnet. Jag kommer även att lyfta vilken inverkan högläsning har för barns utveckling och lärande samt vad pedagogerna kan göra för att högläsningen ska bli så givande som möjligt.

2.1 Högläsningens inverkan på barns utveckling och lärande

2.1.1 Språkutveckling

Då vi pratar om språk menar vi oftast talspråket, såsom joller, tonfall, berättande, benämningar, samtal etc. Men Granberg (2006, s.28) menar att vi även uttrycker oss med kroppsspråket bl.a. genom minspel, blickar och gester. De som är läs- och skrivkunniga kan även uttrycka sig med skriftspråket genom nedskrivna bokstäver samlade i text och litteratur samt genom det egna skrivandet och läsandet. Begreppet språk innefattar även teckenspråk, punktskrift, piktogram etc. (Svensson, 2009, s.12). Detta ses som alternativ kommunikation vilket hjälper personer med någon typ av funktionsnedsättning att uttrycka sig.

I *Läroplan för förskolan* lyfter Skolverket (2016, s.7) att ”Förskolan ska lägga stor vikt vid att stimulera varje barns språkutveckling och uppmuntra och ta till vara barnets nyfikenhet och intresse för den skriftspråkliga världen”. Att arbeta med högläsning i förskolan är ett ypperligt sätt att uppnå detta. Edwards (2008, s.20) menar att det finns ett tydligt samband mellan barns språkutveckling och högläsning, och lyfter några viktiga aspekter angående detta. Dessa är att högläsningen lägger grunden till en ord- och språkbank samt att under högläsningen lyssnar barnen till skriftspråket och lär sig uppfatta struktur, satsmelodi, meningsbyggnad och uttal. Hon nämner även att barn upptäcker sambandet mellan bokstäver och ljud om de tittar i boken samtidigt som den vuxne läser och då följer texten med fingret.

För att högläsningen i förskolan ska vara givande för barns språkutveckling lyfter Damber, Nilsson och Ohlsson (2013, s.24) i sin forskning att pedagogerna behöver ha kännedom om vad barnen känner till, så att de kan lägga ribban på en nivå som är stimulerande och sporrande. Här är det viktigt att pedagogernas aktiviteter är genomtänkta och att barnen får

möta begreppen i olika sammanhang, som leder till tillräcklig förståelse för att de ska kunna följa med i texten vid högläsning.

2.1.2 Empati, självkänsla och social utveckling

Högläsning har också en koppling till barns utveckling av empati och självkänsla. Skolverket (2016, s.7) lyfter att ”Språk och lärande hänger ouplösligt samman liksom språk och identitetsutveckling”. Genom att pedagogerna väljer böcker efter barnen och deras livsvärldar gör de det möjligt för dem att kunna relatera till berättelsen och förstå sig själva. Damber (2015, s.260) menar att då barn känner igen sig i berättelser leder det till att de kan se hur andra tänker, känner och har det, vilket gör att de lär sig att se på saker från olika perspektiv och hjälper dem i utvecklingen av meningsskapande. Detta lyfter även Edwards (2008, s.14) och hon menar då att böcker stärker barns självkänsla samt tränar deras förmåga till medkänsla. Något som Edwards (2008, s.64) också nämner är pedagogernas arbete med boksamtal i förskolan och att det gör det möjligt för barnen att få dela med sig samt ta del av andras upplevelser och känslor. Boksamtalet ökar gruppkänslan och är ett tillfälle att lära sig lyssna till och acceptera andras åsikter men även att våga uttala sig och stå för sina egna tankar. Svensson (2009, ss.14-17) menar att det finns olika regler och principer som styr hur språket används vid sociala sammanhang bl.a. turtagning, ordvalsregler, den emotionella tonen och kroppsspråk. Genom att pedagogerna arbetar med boksamtal vid högläsning får barnen träna på dessa regler vilket stöttar barnen i den sociala utvecklingen.

2.2 Högläsning och flerspråkighet

Dagens samhälle blir allt mer mångkulturellt och nästan vart femte barn som går i förskola idag pratar fler än ett språk dagligen (Skolverket, 2013, s.4). I *Läroplan för förskolan* står det att ”barn med utländsk bakgrund som utvecklar sitt modersmål får bättre möjligheter att lära sig svenska och även utveckla kunskaper inom andra områden” (Skolverket, 2016, s.7). Det är alltså viktigt att flerspråkiga barn stimuleras i alla sina språk även i förskolan. Min erfarenhet av hur förskolan arbetar med detta är att det kan se olika ut. Vissa förskolor har pedagoger som kan tala barnets modersmål och arbetar i barngruppen dagligen, medan andra har tillgång till en modersmålspedagog vissa dagar i veckan. Beroende på tillgång till modersmål ser också arbetet för att stimulera språkutvecklingen hos flerspråkiga barn olika ut då vissa barn

t.ex. har möjlighet att använda sig av sitt eller sina modersmål i dagliga samtal, situationer och aktiviteter på förskolan, medan det för andra barn finns en begränsad stund med planerade aktiviteter där modersmålet används. Skolverket (2013, s.13) lyfter att ”ett välutvecklat modersmål är vägen till en bra svenska” och menar att en vanlig tolkning av denna mening är att barn med utländsk bakgrund först ska ha ett välutvecklat modersmål för att sedan kunna lära sig svenska, men att detta är en feltolkning. De menar istället att det är viktigt att parallellt stötta barnet i sin utveckling av både modersmål och svenska för att de ska kunna utvecklas till flerspråkiga individer. ”Lärande av svenska är en fråga om flerspråkiga barns nuvarande och framtida livsvillkor och rättigheter” (Kultti, 2012, s.44).

Det är viktigt för barns språkutveckling att få delta i högläsning samt samtala kring böcker. Därför är det betydelsefullt att flerspråkiga barn i förskolan har tillgång till böcker på sitt eller sina modersmål (Heimer, 2016, s.28). Min erfarenhet av dessa böcker är att de oftast finns att läsa även på svenska, på så sätt finns möjligheten att få höra berättelsen på flera språk. Heimer (2016, s.29) menar att detta hjälper att utveckla barnets ordförråd och grammatik. Att använda småbarnsböcker som rör sig i den omedelbara omgivningen är ett bra sätt att lära sig svenska basglosor, även för flerspråkiga vuxna (Edwards, 2008, s.140).

2.3 Högläsning som pedagogisk uppgift

Granberg (2006, s.47) menar att syftet med högläsning i förskolan är att skapa förutsättningar för barnen att utvecklas till harmoniska och fantasifulla barn med gott självförtroende, välutvecklat språk och god begreppsuppfattning. Granberg (2006, s.47) lyfter även att genom att väcka intresset för litteratur som kulturbärare, kunskapskälla och underhållning får barnen en god grund för läs- och skrivträning. Enligt Edwards (2008, s.20) är högläsning på förskolan en av dagens viktigaste stunder då det bl.a. lägger grunden till barnens ord- och språkbank samt att det hjälper dem att uppfatta struktur, meningsbyggnad, satsmelodi och uttal. Trots detta sker högläsning som en rutin, ofta i samband med vilan. En studie som gjorts om litteraturläsning i förskolan visar att stunden för högläsning ofta sker ”bara för att” då pedagogerna själva inte är medvetna om varför de gör som de gör (Damber, m.fl., 2013, s.37). Ofta upplevs stunden som rörig då vissa barn går ifrån och hellre vill leka, vilket gör att det blir ett störningsmoment för de som är kvar och är intresserade av ta del av boken. Detta är även min erfarenhet av då jag varit ute i förskolan. Damber m.fl. (2013, s.38) lyfter just detta och menar att pedagogerna upplever sig bli stressade av detta vilket leder till att högläsningen

blir osammanhängande samt att de vill läsa igenom boken fort för att snabbt bli klar med det hela. P.g.a. detta skapas heller inte något samtal där pedagogen och barnen diskuterar kring boken och barnens funderingar. Vad är då orsaken till att det blir såhär? Flera teorier menar att för en lyckad högläsning bör berättaren vara påläst inom ämnet samt ha kunskap om hur högläsningen ska formos för att kunna fånga och intressera lyssnaren (Edwards, 2008, ss.34-64; Granberg, 2006, s.48; Heimer, 2016, s.20).

2.4 Pålästa pedagoger

Att som pedagog vara påläst och ha kunskap inom ämnet är viktigt för att kunna skapa en givande högläsning. När, var och hur den ska ske menar Edwards (2008, ss.34-64) är det som avgör hur högläsningen blir, och i sin avhandling lyfter hon vad som bör tänkas på för skapa en så givande högläsning som möjligt. När och hur länge bör vi ha högläsning på förskolan? Hon menar att varje barngrupp ser olika ut och att alla barn har olika läsvana. Därför bör pedagogerna anpassa högläsningen efter gruppen och vad den klarar av. Om syftet med högläsningen är att den ska göra inverkan på barns utveckling och lärande är det bäst om barnen är fokuserade, och för att de ska vara det gäller det att de inte är trötta eller hungriga (Granberg, 2006, s.50). Att ha läsning i samband med vila är alltså inte det bästa om det ska vara givande för barnet. Var högläsningen ska ske kan se olika ut. Vissa förskolor har ett speciellt rum där de läser böcker och andra kanske har en läshörna i något rum, man får arbeta med det man har! Oavsett vad man har att utgå ifrån är viktigt att skapa stämning för att höja inlevelsen och väcka fantasin. Med hjälp av tyger, ljus och mörker samt att platsen och tempot runt omkring är lugnt ökar förväntan hos barnen och spänningen höjs (Edwards, 2008, s.38). Hur ska man då gå tillväga för att hålla i en bra högläsning? Edwards (2008, s.48) menar att med rätt bok kan man fånga barnens intresse för litteratur, och för att hitta rätt bok är det viktigt att förskolan har en variation av böcker. Längre tillbaka var det inte lika lättillgängligt med barnböcker (Simonsson, 2006, s.21), men genom ett utökat utbud samt att förskolorna idag även kan ta del av den litteratur som biblioteken har att erbjuda finns möjligheten att öka tillgängligheten av barnböcker i förskolan. Genom att låta barnen vara med och välja vilka böcker som ska finnas på förskolan finns det en större chans att fånga barnens intresse samt att de hittar sin ingång till litteraturen. För att fördjupa den pedagogiska intentionen med högläsningen är boksamtal något man kan använda sig av. Genom att låta barnen få prata om

sina tankar och funderingar samt att pedagogen ställer frågor kring boken ökar förståelsen av det som har lästs (Edwards, 2008, s.58).

Edwards (2008, s.56) menar att för att som berättare kunna fånga intresset hos lyssnaren är det viktigt att läsa med inlevelse, och för att göra detta krävs att pedagogen har läst på och känner till boken sen innan. På så sätt är berättaren förberedd och medveten om vad boken handlar om samt när olika händelser sker i berättelsen. Detta nämner också Granberg (2006, s.58) då hon i sin avhandling lyfter vikten av en god berättarteknik samt engagemanget som krävs av pedagogerna vid högläsning. Hon menar att rösten är ett verktyg som kan hjälpa oss att modellera berättelsen och att detta kommer naturligt om vi är engagerade i läsningen. Röstnyanser, styrka, intonation, tempo, pausering och ljudeffekter är olika sätt att använda rösten på. Men för att kunna upprätthålla lyssnarens intresse krävs det att minspel och ansiktsuttryck stämmer överens med vad rösten visar, detta ger liv till berättelsen. Det är speciellt viktigt att tänka på då man arbetar med flerspråkiga barn som inte riktigt utvecklat det svenska språket än, eftersom det hjälper dem att lättare förstå innehållet i berättelsen (Granberg, 2006, s.34).

Syftet med denna studie är som sagt att undersöka hur pedagogernas arbete med högläsning i förskolan påverkar hur stunden för högläsning utformar sig. Efter att ha läst litteratur inom ämnet började tankar och funderingar att dra igång. Hur pålästa, kunniga och engagerade har de pedagoger jag stött på i förskolan egentligen varit? Kan det vara så att de saknat kunskap om hur de ska arbeta med högläsning och att det sedan påverkat barnen på ett sådant sätt att det resulterat i att de tappat intresset under denna stund och börjat göra annat istället? Med följd att pedagogerna väljer att undvika högläsningen då den upplevs som en stökig och stressad situation.

3. Metodologisk ansats och val av metod

I detta avsnitt kommer jag att redovisa hur mitt val av metod har sett ut. Denna del innehåller urval, genomförande, etiska ställningstaganden samt validitet och reliabilitet.

3.1 Val av metod

Då detta är en kvalitativ studie har jag valt fältforskning som metodologisk ansats. Med fältforskning innebär att forskaren är närvarande i den miljö som undersöks. Vid denna närvaro handlar det om att samla så mycket relevant information som möjligt som kan bidra till forskningen (Elvstrand, Högberg & Nordvall, 2015, s.218).

I denna studie har jag valt att ha ett undersökande perspektiv som utgångspunkt i denna. Syftet är därför att undersöka hur pedagogernas arbete med högläsning i förskolan påverkar hur stunden förhögläsning utformar sig. För att undersöka detta ansåg jag att observation och intervju var rätt metoder. Genom observation får jag syn på hur stunden för högläsning utformar sig och genom intervju får jag en bild av pedagogens syn på och arbetssätt med högläsning i förskolan.

3.2 Urval

3.2.1 Urval av informanter

Mitt kriterium för att förskolorna skulle kunna delta i studien var att de på något vis arbetade med böcker och högläsning. Jag valde att ta kontakt med förskolor som för mig var praktiskt tillgängliga p.g.a. tidsbrist. Samtliga förskolor som kontaktades gav samtycke att delta.

Därefter planerades vilka pedagoger jag skulle intervjua. Jag valde att intervjua fyra pedagoger från tre olika förskolor, varav en förskola där jag intervjuade två pedagoger som arbetade på olika avdelningar. Vilka pedagoger som skulle delta i undersökningen har de som arbetar i samma arbetslag på förskolan själva valt ut efter personalscheman samt förskolans rutiner. För att kunna se sambandet mellan pedagogens arbete med högläsning och hur stunden för högläsning utformar sig valde jag att observera samma pedagoger som jag bestämt mig för att intervjua. De barn som deltog vid observationerna ingick i de barngrupper som pedagogerna arbetade i.

3.2.2 Presentation av informanter

Pedagog A – Är utbildad förskollärare och har arbetat i förskolan sedan 1993. Idag arbetar pedagogen med barn från 2-4 år.

Pedagog B – Är utbildad förskollärare och har arbetat i förskolan sedan 2011. Idag arbetar pedagogen med barn från 2-4 år. Förskolan är mångkulturell.

Pedagog C – Är utbildad förskollärare och har arbetat i förskolan sedan 1982. Idag arbetar pedagogen med barn från 3-6 år.

Pedagog D – Är utbildad barnskötare och har arbetat i förskolan sedan 1985. Idag arbetar pedagogen med barn från 1-3 år.

Pedagog A och C arbetar på samma förskola men på olika avdelningar.

3.3 Genomförande

3.3.1 Förberedelser

Innan jag tog kontakt med någon förskola valde jag att förbereda det material som behövdes, så att jag enkelt skulle kunna beskriva och svara på informanternas eventuellt kommande frågor och funderingar. Det material som förbereddes var bl.a. en blankett (se bilaga 1) som skickades ut via mail till pedagogerna angående samtycke att delta vid observation och intervju. Denna blankett lyfte även studiens syfte samt information om hur jag tänkt att gå tillväga. När pedagogerna gett samtycke skickade jag en liknande samtyckesblankett (se bilaga 2) till vårdnadshavarna angående samtycke för barnen att delta under observation. En av förskolorna hade många flerspråkiga barn där modersmålet var arabiska. Skolverket (2016, s.7) menar att ”Barn med utländsk bakgrund som utvecklar sitt modersmål får bättre möjligheter att lära sig svenska och även utveckla kunskaper inom andra områden”. För att uppfylla detta uppdrag har denna förskola en anställd flerspråkig pedagog som talar just arabiska. För att informationen från blanketten även skulle nå ut till de vårdnadshavare som talar arabiska hjälpte denna pedagog mig att översätta blanketten till arabiska.

Jag förberedde även en intervjumall (se bilaga 3), med frågor som skulle hjälpa mig att besvara studiens frågeställningar. Bryman (2011, s.415) menar att då man vid en

intervjuundersökning utgår från en sådan mall ses intervjun som semistrukturerad. Vid en semistrukturerad intervju behöver inte frågorna komma i samma ordning som i mallen. Då informanten har stor frihet att själv utforma svaren kan även frågor som inte finns med komma att ställas då forskaren anknyter till något som informanten har sagt.

3.3.2 Observation

I denna studie gjordes fyra observationer av olika högläsningstunder. Jag valde att genomföra observationerna före intervjuerna, för att inte intervjufrågorna skulle påverka pedagogernas arbetssätt under högläsningstunden på ett sådant sätt att det blev missvisande från verkligheten. För att den observerade högläsningstunden skulle överstämja med hur det vanligen ser ut anpassade jag mina besök efter verksamheten och deras rutiner för högläsning. Under observationerna förde jag löpande protokoll där jag antecknade vad jag såg och hörde under högläsningen. För att inte detta skulle bli ett störningsmoment valde jag att hålla mig lite åt sidan men ändå så att jag var delaktig i gruppen. Avsikten var att inte dra för mycket uppmärksamhet från högläsningen. Bryman (2011, s.389) benämner forskarens roll i en sådan situation för observerande deltagare. Här är alltså forskaren delaktig i en situation men engagerar sig inte till hundra procent.

3.3.3 Intervju

Jag valde sedan att intervjua de pedagoger som höll i högläsningen under observationstillfället. Dessa intervjuer pågick i ca 30 minuter. Vid tre av fyra intervjuer hade jag och pedagogerna möjlighet att gå iväg till ett avskilt rum. Vid dessa intervjuer valde jag att använda mig av ljudinspelning samt att anteckna stödord, detta för att underlätta vid analyseringen av insamlad data då man kan gå tillbaka och lyssna igenom vad som har sagts. P.g.a. oväntad brist på personal fick jag vid ett tillfälle intervjua pedagogen bland barngruppen. Detta gjorde att det istället blev enklare att anteckna pedagogens svar då ljudet runtom troligtvis hade förhindrat en bra ljudinspelning av intervjun. Under intervjuerna utgick jag från den intervjumall som jag förberett sedan tidigare. Då intervjuerna var semistrukturerade och pedagogerna hade stor frihet att själv utforma svaren hände det att vissa svar berörde andra frågor än den som precis ställts. Trots detta valde jag att ställa dessa frågor ifall pedagogen skulle ha något att tillägga.

3.4 Etiska ställningstaganden

3.4.1 Individskyddskravet

Jag har i denna studie förhållit mig till Vetenskapsrådet (2002, ss.7-14) och deras regler kring de fyra huvudkraven inom individskyddskravet. Dessa fyra krav är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. I samtyckesblanketterna som skickades ut till pedagoger och vårdnadshavare redogjorde jag för dessa genom att lämna ut all den information som behövdes för att de skulle kunna fatta ett beslut angående samtycke för deltagandet i undersökningen. Den information som dessa blanketter lyfte var bl.a. att deltagande är frivilligt och att man när som helst har rätt att dra sig ur. För att det inte ska vara möjligt att identifiera förskolan eller de som deltar i observationen nämner jag att studien kommer att vara anonymiserad och avidentifierad. Jag förklarade även att det insamlade materialet endast kommer att användas i samband med studien samt att när den avslutats kommer materialet att förstöras. Alla som tog del av denna information har gett samtycke att delta.

3.4.2 Etiska ställningstaganden angående observation och intervju

Syftet med studien är att undersöka hur pedagogernas arbete med högläsning påverkar hur stunden för högläsningen utformar sig. Avsikten med studien är att få mer kunskap och förståelse om detta, inte att kritiskt granska pedagogernas arbetsinsatser. Därför har jag varsamt konstruerat intervjufrågorna på ett sådant sätt att pedagogerna inte ska känna sig kränkta.

3.5 Validitet och reliabilitet

Bjereld, Demker och Hinnfors (2009, ss.112-116) lyfter begreppen validitet och reliabilitet. De menar att validitet handlar om att titta närmare på vad som mäts och om det är relevant för det område som forskningen berör. Överensstämmer detta ses validiteten som hög. Reliabilitet

handlar istället om hur man mäter forskningen och hur tillförlitligt resultatet är, t.ex. tittar man på om det finns några tillfällighetsfaktorer som kan ha påverkat resultatet.

Jag anser att validiteten och reliabiliteten är hög i denna studie. Med hjälp av de metoder som valts och de intervjufrågor som ställts anser jag att jag besvarat studiens syfte och frågeställningar på ett tillförlitligt sätt. Bjereld m.fl. (2009, s.113) menar att det i vissa fall finns en tendens att både medvetet och undermedvetet försköna verkligheten. För att undvika detta valde jag att använda mig av både observation och intervju, istället för enbart intervju. På så sätt kunde jag studera hur högläsningstunden verkligen går till samt vad som faktiskt händer under denna stund. Min redogörelse för hur undersökningen gått till menar jag bidrar till studiens trovärdighet.

4. Resultat och analys

I detta avsnitt kommer jag att redovisa de resultat som jag erövrat genom observation och intervjuer. Jag kommer även att analysera detta.

4.1 Högläsningens syfte

Efter att ha intervjuat pedagogerna verkar alla vara eniga om att högläsning i förskolan främst gynnar barns språkutveckling på ett sådant sätt att de får ett större ordförråd. De menar att barnen får bekanta sig med bokstäver, ord och meningar genom att både höra uttal och se skriven text. Pedagog A lyfter även att högläsning handlar om att bekanta barnen med kultur. Detta genom att läsa klassiska böcker samt böcker med kända karaktärer som t.ex. Pippi Långstrump och Alfons Åberg.

Högläsning i förskolan syftar enligt pedagogerna till att lägga grunden för det framtida lärandet, bl.a. inför när barnen börjar skolan och ska lära sig läsa och skriva. Pedagogerna menar att barnen inte alltid får ta del av böcker och högläsning hemma, t.ex. p.g.a. tidsbrist. För att fånga upp de barn som inte läser med någon vuxen hemma och för att de ändå ska få de förutsättningar som krävs att utveckla språket lyfter de vikten av att arbeta med högläsning i förskolan. Vid intervjuerna visar pedagogerna att de är medvetna om högläsningens syfte och betydelse. Pedagogernas intention med arbetet med högläsning är god men resultatet av studiens observationer visar att arbetets utfall ser olika ut.

4.2 Pedagogers arbete med högläsning

4.2.1 Arbetssätt

En fråga som jag ställde under mina intervjuer med pedagogerna var om de förberedde sig inför högläsningen och i så fall hur, vilket gav ett delat resultat. Pedagog A och B förberedde sig inför högläsningen och menar vid intervjun att det är viktigt att känna till boken innan man ska läsa den högt för barnen, för att på så sätt kunna läsa med inlevelse. Dessa pedagoger menar även att det har stor betydelse att de själva tycker om boken då det spelar roll för vilket engagemang som visas under högläsningen. Pedagog C och D förbereder sig inte inför planerade högläsningstunder och menar att det bl.a. handlar om tidsbrist. Istället väljer de

spontant en bok att läsa utefter barnens initiativ. Alla pedagoger som deltagit i undersökningen menar att det utöver planerade högläsningstunder också sker högläsning vid spontana tillfällen och att man då inte förbereder sig. När man arbetar med teman eller liknande är det istället svårt att undvika, eftersom man väljer bok efter att dess innehåll relaterar till temat. Då det gäller att följa upp högläsningen menar pedagogerna att de är något som de kan bli bättre på och att de idag endast följer upp om de arbetar med något tema.

Högläsning i förskolan går att variera på fler olika sätt. Några sätt som pedagogerna lyfter är att läsa direkt ur boken och flanosaga, vilket blir synligt under observationerna. Men även genom att använda sig av rekvisita, samt spegla bilderna ur boken till storskärm t.ex. via smartboard, over-head eller tv. De menar att det även är viktigt att variera vilken typ av böcker som finns på förskolan, eftersom alla barn är olika och är intresserade av olika saker. Pedagogerna använder sig inte av böcker enbart för att stötta barns språkutveckling, de ser det även som ett bra material för att lyfta och bearbeta svåra frågor eller funderingar. Ett exempel lyfter pedagog A då arbetslaget ansåg att barngruppen var i behov av att arbeta med värdegrund och hur man är en bra kompis. Det gjorde de bl.a. genom att hitta böcker på biblioteket om just detta för att sedan läsa och genom boksamtal bearbeta det boken lyfter fram. Pedagogerna menar att då barnen relaterar till de känslor som visas av karaktärerna utvecklas deras empati och självkänsla.

Det var endast pedagog B som de arbetade med flerspråkiga barn då förskolan var mångkulturell. Under denna observation var det ungefär hälften av barnen som var flerspråkiga av de som deltog. Då det gäller flerspråkiga barn och högläsning i förskolan arbetade de på flera sätt. Ett sätt var att de hade samverkan med biblioteket. Här kunde både pedagoger och barn med sina vårdnadshavare låna böcker både på svenska och exempelvis arabiska, detta är beroende på språkbakgrund. Det fanns även bokpåsar för vårdnadshavarna att låna för att läsa hemma. De hade även en flerspråkig pedagog som arbetade på förskolan som kunde läsa på barnets modersmål. Om denna pedagog inte fanns tillgänglig använde de sig av inläsningstjänsten Polyglutt, vilket är en app där barnböcker finns inlästa på flera olika språk. På sätt kunde barnen lyssna och titta i digitala böcker på sitt modersmål.

4.2.2 Barnens delaktighet

Vid intervjuerna frågade jag pedagogerna om barnen görs delaktiga i val av böcker och i så fall hur. Samtliga svarade att barnen får vara med att välja böcker på biblioteket. Barnen är

även delaktiga på så sätt att de många gånger får välja vilken bok eller vilka böcker som ska läsas vid högläsningstunden. Dock finns det inte tid att läsa alla barnens bokval under samma högläsningstund, utan man delar upp vem som får välja på flera tillfällen. Pedagog C lyfter vikten av uppmuntra och låta de barn som vanligtvis är lite tillbakadragna att få välja, så att de får känna sig uppmärksammade samt ge dem en chans att ta för sig. Under observationerna fick jag ta del av både högläsning där barnen valt bok samt där pedagogen valt. Då barnen fick välja var högläsningen oförberedd och då pedagogen valde var högläsningen förberedd.

4.3 Pedagoger och högläsningstunden

4.3.1 Känslan för högläsning

Vid intervjuerna beskriver pedagogerna att deras känsla inför högläsningstunden är god och att den fortsätter att vara det när de märker att de fångat barnens intresse. Men de lyfter även att känslan under tidens gång kan komma att ändras beroende på hur stunden utformar sig. Pedagogerna menar att känslan fortsätter att vara god om de genom sitt sätt att arbeta med högläsning lyckats fånga barnens uppmärksamhet och intresse. Om inte menar de att barnen så småningom tappat intresset och väljer att fokusera på annat. De anser att oavsett hur högläsningstunden utformar sig är det alltid pedagogens ansvar. Om högläsningen inte fungerar bör pedagogen se över arbetssätt samt andra aspekter som kan påverka situationen. Hur högläsningen utformar sig påverkar även hur dem känner efter högläsningstunden.

4.3.2 Tid och rum för högläsning

När på dagen högläsning sker varierade mellan barngrupperna som deltog i undersökningen. På tre av fyra avdelningar var högläsning en rutin varje dag samt att de ibland kunde ha ytterligare en högläsningstund någon gång under dagen, medan en avdelning inte hade planerad högläsning varje dag utan istället några gånger i veckan. Samtliga hade högläsning efter lunch. Detta beskriver pedagogerna som en typ av vila, en så kallad "läsvila", som de barn som inte sover får delta i. Andra tillfällen för högläsning som pedagogerna lyfter är bl.a. på morgonen innan frukost samt vid fruktstund och samling. Detta beskriver pedagog A som ett sätt för gruppen att samlas och med hjälp av boksamtal efter högläsningen får de ta del av

varandras tankar och åsikter. Förutom dessa planerade högläsningstunder sker även spontana tillfällen på barnens initiativ.

Alla pedagoger som deltog ansåg att rummet för högläsning har stor betydelse för att skapa stämning för en givande högläsning. De menar dock att det inte alltid finns resurser för att skapa dessa rum på ett sådant sätt att det är anpassat efter barngruppen. Då det oftast är många barn som deltar under den planerade högläsningen krävs det att rummet är tillräckligt stort att det rymmer alla. Under alla mina observationer höll pedagogerna högläsningen inne i avdelningens lekrum. I respektive rum fanns det en soffa som barnen satt i. Om de inte fick plats satt resterande barn på golvet. Medan pedagogerna läste hördes andra ljud från rummen bredvid samt att det vid en observation kom in en annan pedagog för att hämta något. Dessa händelser upplevde pedagogerna som störningsmoment då både barn och pedagoger tappade fokus från berättelsen.

4.3.3 Vad som händer under högläsningen

Vid observationerna var det tre av fyra pedagoger som valde att läsa direkt ur boken. Pedagog C och D läste boken på ett sådant sätt att de först läste vad som stod och sedan visade bilderna. Detta ledde till att barnen vid flertal tillfälle sade att de inte såg samt frågade om de fick se på bilden. Pedagog D avbröt högläsningen för att förklara för barnen att de skulle få se bilden efter texten på sidan var läst. Dessa två pedagoger var inte förberedda vilket var synligt, då de medan de läste var beroende av att titta i boken. Många av barnen som deltog blev ointresserade och fokuserade på något annat. Även olika störningsmoment, så som andra ljud eller andra pedagoger som kom in i rummet, påverkade högläsningstunderna. Vid dessa tillfällen när barnen redan stördes av att inte se bilderna upplevde jag att det fort eskalerade och att situationen blev allt mer rörig. Pedagogerna blev stressade på ett sådant sätt att de istället lade fokus på att försöka fixa till situationen mer än själva högläsningen.

Pedagog A som läste från boken var förberedd och valde att läsa boken medan bilderna var riktade mot barnen. Dessa barn uttryckte inte att de inte såg utan var fokuserade på berättelsen och bilderna i boken hela tiden. Pedagog B valde istället att berätta genom flanosaga. Denna pedagog var också förberedd för att kunna berätta sagan medan bilderna sattes upp på tavlan. Genom att bilderna fanns att se under hela högläsningen blev det tydligt för barnen. Därför var det heller inget barn som påstod att det inte såg. Dessa pedagoger visste precis hur och när de skulle arbeta med rösten för att kunna läsa med inlevelse.

Alla fyra pedagoger bjöd in barnen att kort samtala efter nästan varje uppslag, men också under en lite längre stund efter boken lästs klart. För det mesta började samtalet genom att pedagogen ställde en öppen fråga som barnen sedan svarade på. Pedagog D valde att ställa frågor som var utformade på ett sådant sätt att det fanns ett rätt och fel svar. Beroende på om barnen lyssnat eller inte var svaren på frågorna relaterade till händelserna i boken. Det hände också att det istället för en inledande fråga, var barnen själva som tog initiativ att inleda samtalet genom att berätta något utifrån sina egna erfarenheter som de kunde relatera till boken.

4.4 Analys

4.4.1 Syftet med högläsning i förskolan

Edwards (2008, ss.16-24) menar att högläsning är viktigt för barns språkliga, emotionella och sociala utveckling. Detta anser också pedagogerna då de menar att det finns en tydlig koppling mellan högläsning och barns utveckling. Pedagogerna menar vid intervjuerna att de genom arbetet med högläsning bidrar till barnens utveckling samt att de lägger grunden för det framtida lärandet. De lyfter även att det inte är säkert att alla barn får ta del av högläsning i hemmet, och för att kunna fånga upp dessa barn och ge dem förutsättningar att utvecklas är det därför viktigt att arbeta med högläsning i förskolan.

4.4.2 Pedagogers och barns upplevelse av högläsning

Pedagogernas känsla inför högläsning är god. De är förväntansfulla och nyfikna på barnens reaktion, funderingar och åsikter. De menar att känslan fortsätter att vara god om högläsningstunden utformar sig på ett sådant sätt att barnen har varit intresserade och lyssnat samt deltagit i boksamtal, och att detta blir en bekräftelse på att det har varit en lyckad högläsningstund. Skulle högläsningstunden utforma sig på ett sådant sätt att barnen inte visar något intresse och istället fokuserar på något annat menar pedagogerna att deras känsla ändras och att det istället blir ett tecken på att det är något som behöver att ändras på för att bli bättre. Dock menar de även att det skiljer sig åt beroende på vilken dag det är, då mycket kan påverka barnen och pedagogernas humör samt känsla inför och under högläsningen. Pedagogerna beskriver barnen som förväntansfulla inför högläsningen vilket också visade sig i studiens undersökning.

Engagemanget för arbetet med högläsning i förskolan såg olika ut hos de pedagoger som deltog. De pedagoger som själva tyckte det var roligt med högläsning och såg fram emot högläsningstunden var även de pedagoger som hade förberett sig, och det var vid dessa stunder som barnen visade stort intresse. Detta menar även Granberg (2006, s.58) och hon lyfter att det är den engagerade berättaren som med hjälp av sin egen förtjusning och entusiasm som denne kan fånga och bibehålla lyssnarens uppmärksamhet.

4.4.3 Pedagogernas arbete med högläsning och hur det påverkar högläsningstunden

För att högläsning ska vara givande och intressant för barnen menar bl.a. Edwards (2008, ss. 34-64) och Granberg (2006, s.50) att pedagogen bör vara påläst och ha kunskap om när, var och hur högläsning ska ske. Vid intervjuerna visade samtliga pedagoger att de hade denna kunskap som författarna beskriver, men de menar även att det p.g.a. andra faktorer inte alltid visar sig under högläsningstunden. Tidsbrist är bl.a. en faktor som påverkar pedagogernas förutsättning att hinna förbereda inför högläsningen. Samtliga pedagogerna menar även att rummet för högläsning inte är optimalt på dessa förskolor. Högläsningen sker oftast inne i avdelningens lekrum för att det p.g.a. stora barngrupper krävs större rum och mer plats. Eftersom det egentligen är ett lekrum är det heller inte inrett på ett sådant sätt som skapar stämning för högläsning. P.g.a. rummets placering hörs också andra ljud utifrån, vilket stör både barnen och pedagogerna. Dessa rum är inte anpassade att ha högläsning i, vilket påverkar den stämning och inlevelse som bidrar till en givande högläsningstund. Detta blev även tydligt vid de observationer som gjordes. När på dagen högläsningstunden skedde var vanligtvis efter lunch som en typ av vila för de lite äldre barnen. Detta säger dock emot det Granberg (2006, s.50) lyfter om att barnen inte ska vara trötta under högläsningen, utan de ska vara pigga och alerta så att de orkar koncentrera sig.

Vid intervjuerna menar pedagogerna att de varierar deras sätt att högläsa, t.ex. genom att läsa bok, flanosaga, berätta med hjälp av rekvisita, samt spegla bilderna till storskärm. Oavsett vilket sätt pedagogen väljer att använda är det fortfarande till stor vikt att denne är förberedd inför högläsningstunden. Under de observationer som gjorts under studien var det tydligt vilka pedagoger som var förberedda. Detta visade sig både genom arbetsätt samt i hur känslan för stunden uppfattades, vilket även Edwards (2008, s.56) och Granberg (2006, s.58) belyser i sin litteratur. De observationer där pedagogerna var förberedda var de inte beroende

av texten utan de klarade av att läsa och fortfarande ha ögonkontakt med barnen, samtidigt som de hela tiden visade bilderna i boken. De berättade flytande och med inlevelse vilket fångade barnens intresse och ledde till att de satt stilla och fokuserade på berättelsen. Dessa boksamtal var mer sammanhängande då barnen kopplade sina egna erfarenheter till händelserna i boken. Här fick barnen även ta del av varandras tankar och åsikter kring samma område och boksamtalet fick mer en form av ett samtal istället för att pedagogerna ständigt ställde nya frågor för att hålla igång samtalet. På detta sätt blev dessa boksamtal mer innehållsrika. Vid de observationer där pedagogerna inte var förberedda var de hela tiden beroende av texten, vilket ledde till att boken under tiden pedagogen läste var vänd bort från barnen. Detta ansåg jag var ett ganska stort störningsmoment för barnen då de under tiden fokuserade på att uttrycka sig att de inte såg eller att de höll på med något annat, istället för att fokusera på berättelsen. Att inte vara förberedd påverkade pedagogernas förmåga att kunna läsa med en så bra inlevelse som möjligt, då de inte visste när i boken de t.ex. skulle använda rösten på olika sätt, vilket Granberg (2006, s.58) menar då hon skriver om berättarteknik. Dessa observationer uppfattades som röriga och pedagogerna verkade stressade över situationen. I och med att barnen var ofokuserade blev det inte heller något sammanhängande eller innehållsrikt boksamtal, vilket ledde till att det mestadels var pedagogen som pratade under boksamtalet.

I arbetet med högläsning och flerspråkiga barn finns det flera olika sätt att inkludera dem. Skolverket (2016, s.7) lyfter att ”förskolan ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både svenska språket och sitt modersmål”. Genom att de flerspråkiga barnen får vara med på den svenska högläsningen får de möjlighet att lyssna till det svenska språket. Förskolorna har tillgång till bokpåsar från biblioteket där böcker som finns på svenska även finns på de språk som önskas. Dessa bokpåsar kan sedan föräldrarna låna med sig hem och läsa till sina barn på sitt modersmål. På så sätt kan dessa barn få boken berättad flera språk och de utvecklar både det svenska språket samt sitt modersmål. På förskolan där pedagog B arbetade hade de även tillgång till en flerspråkig pedagog på förskolan då de hade många flerspråkiga barn och behovet var stort. Denna pedagog är med och stöttar barnen under dagen på förskolan samt har egen modersmålsträning. Här kan det t.ex. förekomma högläsning på barnens modersmål. De har även tillgång till inläsningsprogrammet Polyglutt där barnen har möjlighet att lyssna på digitala böcker på sitt modersmål både i grupp och enskilt.

I arbetet med högläsning i förskolan görs barnen delaktiga genom att vara med och bestämma vilka böcker som ska finnas på förskolan. Böckerna på förskolan lånas vanligtvis på biblioteket där barnen får vara med och välja. Pedagogerna menar att de väljer böcker efter vad de tror passar barnen och deras intresse men även böcker som de själv tycker, samt klassiker för att bekanta dem med kultur. Vid högläsningstunderna är det oftast barnen själva som väljer vilken bok som ska läsas men pedagogerna får då dela upp deras bokval på flera dagar då det inte finns tid att läsa alla böcker under samma tillfälle. Högläsningen i förskolan sker både spontant och planerat. Pedagogerna menar att det också är vid de spontana högläsningstunderna som sker under den fria leken som det finns mer tid för att läsa varje barns bokval. Vid planerade högläsningstunder kan det istället vid vissa tillfällen hända att bokvalet blir vuxenstyrt, t.ex. om förskolan arbetar med något tema där högläsningen sedan ska följas upp eller om pedagogerna ser att de behöver lyfta vissa ämnen eller frågor kan de själva välja böckerna utefter det.

5. Diskussion

I detta avsnitt kommer det resultat som framkommit ur observation och intervju att diskuteras utifrån studiens forskning och litteraturgenomgång. Här redogörs även vad vi kan lära av denna studie, en kritisk granskning av arbetet samt förslag på vidare forskning.

5.1 Diskussion utifrån tidigare forskning och litteratur

Edwards (2008, ss.34-64) lyfter flera aspekter som bör tänkas på vid arbetet med högläsning, så som när, var och hur högläsningen ska ske. Författaren menar att berättaren bör ha kunskap om dessa och ha dem i åtanke vid högläsningstunden. Vid intervjuerna visade pedagogerna tydlig att de var medvetna om dessa aspekter. Vid observationerna var det däremot inte alltid denna kunskap blev synlig. Dock handlar det heller inte bara om att vara påläst, det handlar också om att pedagogen själv måste vara engagerad i sitt arbete med högläsning. Engagemang är viktigt för att högläsning ska vara så givande som möjligt för barnen. Detta menar Granberg (2006, s.58) då hon lyfter att högläsning utan engagemang oftast leder till att barnens uppmärksamhet och koncentration viker. Om detta sker kan det leda till att det inte blir en givande stund då de inte får med sig något från själva högläsningen.

Om barnen inte är uppmärksamma och koncentrerade blir det inte heller möjligt att föra ett sammanhängande boksamtal. Vilket blir till en nackdel då boksamtalet fördjupar den pedagogiska intentionen med läsningen (Edwards, 2008, s.58). Pedagogernas engagemang visar sig även i den tid de väljer att lägga tid på att förbereda högläsningen. Dock är detta inte alltid möjligt då andra faktorer såsom tidsbrist påverkar detta. Vid intervjuerna menar pedagogerna att de har högläsning även fast de inte är förberedda, men att bokvalen då blir spontana efter barnens önskningar. Damber m.fl. (2013, s.29) menar att detta oftast är fallet och att det påverkar högläsningen på ett sådant sätt att det inte finns något bakomliggande syfte med bokvalet. Edwards (2008, s.49) lyfter också detta men menar att det ändå är viktigt att pedagogerna uppmuntrar barnen i deras val av böcker, samt uppmärksamma dem genom att visa intresse. Med utgångspunkt från den forskning och litteratur som lyfts i denna studie är min uppfattning att det är viktigt att variera och hitta en balans mellan både planerad och spontan högläsning. Detta för att behålla den pedagogiska intentionen med högläsning i

förskolan, men också för att uppmärksamma barnen och deras bokval så att de känner sig bekräftade, vilket kan leda till att barnen blir mer intresserade och stärker viljan att bekanta sig mer med böcker. Undersökningens resultat visar både exempel på planerad och spontan högläsning. Vid de tillfällen där högläsningen hölls spontant uppfattades stunden som rörig, även fast barnen själva valt boken utefter sina intressen. Trots att denna stund också är oförberedd har det betydelse när högläsningstunden håller rum. När i denna bemärkelse har att göra med barnens humör och känsla. Ibland kan pedagogen göra allt ”rätt” men det blir ändå inte som det var tänkt. Ett exempel som kan vara orsak till detta är att barnen kan vara uppgjagade och ha mycket spring i benen, också att barnen kan vara trötta eller hungriga. Om pedagogernas syfte med högläsning är att den ska vara givande är det viktigt att läsa av barnen och situationen innan, för att se om det passar sig att ha högläsningstunden just då.

5.2 Studiens slutsatser och förslag på vidare forskning

Genom att använda mig av observation och intervju som metod får jag en bättre helhet av det jag vill undersöka. I studien lyfter jag dock att utformningen av högläsningstunden kan se olika ut dag för dag. Jag är därför medveten om att studiens resultat kunde ha sett annorlunda ut om jag hade varit där någon annan dag, men p.g.a. tidsbrist fanns det inte möjlighet att göra mer än en observation och intervju med varje pedagog. Hade jag däremot gjort om denna studie och då haft mer tid på mig hade jag valt att observera högläsningstunden vid flera tillfällen på samma förskola för att få en mer verklighetstrogen bild av hur det ser ut.

Resultatet av denna studie visar att pedagogernas kunskap och engagemang spelar stor roll för hur högläsningstunden utformar sig, men också att det ser olika ut från dag till dag beroende på vilket humör eller vilken känsla barnen och pedagogerna har. Något som inte lyfts i studien är att pedagoger från samma arbetslag också kan ha olika arbetssätt och engagemang till högläsning, vilket också kan vara en faktor till hur högläsningstunden utformar sig. Om barnen får uppleva både högläsningstunder där pedagogen är oengagerad och högläsningen ointressant. Även där pedagogen är engagerad och högläsningen istället är intressant kan de få olika bild av vad som sker under högläsningstunden. Det kanske är så att om barnen vid ointressant högläsning brukar fokusera på annat eller springer runt sedan antar att det är så

alla högläsningstunder går till, även om det egentligen har alla förutsättningar för att bli en bra högläsningstund.

I denna studie lyfter jag även pedagogernas arbete med högläsning och flerspråkiga barn. Det var främst en förskola som arbetade med detta. Pedagog B från denna förskola menar att det är en stor del av deras arbete då de har många flerspråkiga barn i barngruppen och på förskolan. I studien blir det tydligt att barnen på denna förskola inkluderas och är delaktiga i högläsning på förskolan. De har tillgång till flertal resurser så som flerspråkig pedagog, samverkan med bibliotek samt inläsningstjänsten Polyglutt. Jag är dock medveten om att detta är hur de arbetar på just denna förskola och att det finns förskolor som inte har tillgång till dessa resurser dagligen, vilket gör att arbetet med högläsning och flerspråkiga barn ser annorlunda ut i förskolan. För att få ta del av andra förskolors arbetssätt och resursers hade detta varit något att undersöka och vidareforska.

Referenser

- Bjereld, U., Demker, M. & Hinnfors, J. (2009). *Varför vetenskap? Om vikten av problem och teori i forskningsprocessen*. Lund: Studentlitteratur.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder* (Rev.). Kapitel 16-17: ss.337-445. Stockholm: Liber.
- Damber, U. (2015). Read-alouds in preschool – A matter of discipline?. *Journal of Early Childhood Literacy*, 15(2), 256-280. doi: 10.1177/1468798414522823
- Damber, U., Nilsson, J. & Ohlsson, C. (2013). *Litteraturläsning i förskolan*. Lund: Studentlitteratur.
- Edwards, A. (2008). *Bilderbokens mångfald och möjligheter*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Elvstrands, H., Högberg, R. & Nordvall, H. (2015). Analysarbete inom färltforskning. I A. Fejes & R. Thornberg (Red.), *Handbok i kvalitativ analys* (Rev.) (ss.218-237). Stockholm: Liber.
- Granberg, A. (2006). *Småbarns sagostund – Kultur, språk och lek*. Stockholm: Liber Utbildning.
- Heimer, M. (2016). *Högläsning i förskolan – Vägledning till litteraturen*. Stockholm: Gothia Fortbildning.
- Kultti, A. (2012). *Flerspråkiga barn i förskolan: Villkor för deltagande och lärande* (Doctoral thesis, Gothenburg Studies in Educational Sciences, 321). Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis. Tillgänglig: <http://hdl.handle.net/2077/29219>
- Simonsson, M. (2006). *Pedagogers möte med bilderböcker i förskolan*. Linköping: Linköpings Universitet.
- Skolverket. (2013). *Flera språk i förskolan – teori och praktik*. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket. (2016). *Läroplan för förskolan Lpfö 98* (Rev.). Stockholm: Skolverket.
- Svensson, A-K. (2009). *Barnet, språket och miljön*. Lund: Studentlitteratur.
- Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Hemsidor

Läsrörelsen. (2012). *Högläsning tillsammans med barn minskar enligt färsk undersökning*.

Hämtad 2018-04-10 från <http://news.cision.com/se/lasrorelsen/r/hoglasning-tillsammans-med-barn-minskar-enligt-farsk-undersokning,c9249570>

Bilagor

Bilaga 1

Hej!

Mitt namn är Johanna Bergfeldt och jag studerar till förskollärare på Karlstads Universitet. Jag skriver just nu mitt examensarbete om högläsning i förskolan och önskar att både få observera pedagoger och barn samt intervjua pedagoger för att kunna uppnå syftet med min studie.

Syftet med studien är att undersöka hur pedagogernas arbete med högläsning i förskolan påverkar hur stunden för högläsning utformad sig.

Jag kommer att observera högläsningstunden där både pedagoger och barn deltar. Genom observation vill jag ta reda på mer om vad som sker under högläsningstunden. För att få en så verklighetstrogen bild av hur ni arbetar med högläsning som möjligt önskas att observationen sker i samband då ni vanligtvis har högläsning. Jag kommer att observera och anteckna det jag ser under denna stund. Intervjun kommer sedan att ta ca 30 minuter och frågorna kommer endast vara relaterade till studiens syfte. Med hjälp av intervjuer vill jag undersöka pedagogers arbetssätt och syn på högläsning i förskolan. Jag kommer att anteckna samt spela in intervjun. Det insamlade materialet från både observation och intervju kommer tillsammans att analyseras. Materialet kommer endast att användas i samband med studien och när den avslutats kommer materialet att förstöras.

Förskolans namn och de som deltar i studien (pedagoger och barn) kommer att vara anonyma och oidentifierade. Deltagande är frivilligt och man kan när som helst avbryta och dra tillbaka samtycke att delta.

Med vänliga hälsningar

Johanna Bergfeldt

(Mailadress)

- JA**, jag ger mitt samtycke att delta.
- NEJ**, jag ger inte mitt samtycke att delta.

Signatur: _____

Bilaga 2

Hej!

Mitt namn är Johanna Bergfeldt och jag studerar till förskollärare på Karlstads Universitet. Jag skriver just nu mitt examensarbete om högläsning i förskolan och önskar att få observera både pedagoger och barn för att kunna uppnå syftet med min studie.

Syftet med studien är att samla kunskap om hur pedagogernas arbete med högläsning i förskolan påverkar hur stunden för högläsning utformar sig.

Jag kommer att observera och anteckna det jag ser under stunden för högläsning i förskolan. Genom observation vill jag ta reda på mer om vad som sker under högläsningstunden. Det insamlade materialet från observationen kommer att analyseras tillsammans med insamlat material från intervjuer med pedagoger på förskolan. Materialet kommer endast att användas i samband med studien och när den avslutats kommer materialet att förstöras.

Förskolans namn och högläsningstundens deltagare (pedagoger och barn) kommer att vara anonyma och avidentifierade i examensuppsatsen. Deltagande i observationen är frivilligt och man kan när som helst avbryta och dra tillbaka samtycke att delta. Endast barn som har fått tillstånd av vårdnadshavare att delta kan finnas med i observationen.

Med vänliga hälsningar

Johanna Bergfeldt

(Mailadress)

LÄMNAS TILL FÖRSKOLAN SENAST ...

JA, jag ger tillstånd att mitt barn deltar.

NEJ, jag ger inte tillstånd att mitt barn deltar.

Barnets namn: _____

Vårdnadshavare: _____

Bilaga 3

Intervjumall

Syftet med denna intervju är att undersöka pedagogernas arbete med högläsning i förskolan.

Bakgrund

- Födelseår?
- Hur många år har du arbetat som aktiv pedagog i förskolan?
- Har du några andra erfarenheter från andra förskolor?

Upplevelsen av högläsning

- Vart håller högläsningen rum? Hur upplever du rummet och dess betydelse?
- Hur är din känsla inför högläsningen?
- Hur upplever du barnens känsla då högläsning ska ske? Positivt eller negativt?
- Vad händer under högläsningen? Beskriv!
- Hur upplever du barnen under högläsning?
- Hur är din känsla under högläsningen?
- Hur är din känsla efter högläsningen?

Arbetet med högläsning

- Förbereder du dig inför högläsning? I så fall på vilket/vilka sätt?
- Är barnen delaktiga i val av böcker? Om så, hur görs de delaktiga?
- Hur arbetar ni med högläsning och flerspråkiga barn?
- Följer ni upp högläsning? Om ja, i så fall hur? Om nej, varför inte?

Varför högläsning i förskolan

- Vad är syftet med högläsning?
- Vad anser du högläsning har för betydelse för barns utveckling?
- Tycker du högläsning är givande för barn? Om ja, på vilket sätt? Om nej, varför inte?
- Är högläsning givande för dig som pedagog? På vilket/vilka sätt?
- Hur ofta har ni högläsning? Varför då?
- När på dagen har ni högläsning? Varför då?

Övrigt

- Är det något du skulle vilja tillägga?